

Remissvar för SOU 2023:16 Staten och betalningarna

Sammanfattning

Afolium instämmer i utredningens slutsats att betalningar är centrala för ett fungerande samhälle och samhällets motståndskraft, både vid större fredstida krissituationer och vid höjd beredskap och ytterst krig. Vi ser också att för att fredstida betalningslösningar ska fungera krävs normalt att alla inblandade aktörer har tillgång till el och till elektronisk kommunikation.

Mot bakgrund av detta är det viktigt att de problemscenarier som används är genomtänkta och relevanta när systemförslagen diskuteras. Vi ser inte att vare sig långvariga störningar eller avbrott i el eller elektronisk kommunikation finns med som utgångspunkt för utredningen. Om allmänheten inte har sin normala tillgång till el eller elektronisk kommunikation påverkas vilka system som de och andra aktörer kan använda under krissituationen.

Vidare anser vi att en av utredningens utgångspunkter, att lösningen ska användas även i normala förhållanden, ger en för snäv begränsning av relevanta scenarier.

Vi föreslår att det görs en översyn vilka tänkbara scenarier som kan orsaka problem med betalningsekosystemet innan förslagen på lösningar fastslås och att valda utgångspunkter revideras.

Översyn över relevanta problemscenarier

Utredningen har i huvudsak lutat sig mot Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och det scenariepaket FOI utvecklat. I Kap 11.6 beskrivs de prioriterade fokusområden som handlingsplanen ska inriktas mot. Scenarierna är framtagna för planering av totalförsvaret. Det styr vilka fokusområden som lyfts fram. Det finns många kriser som kan uppkomma som inte är i fokus för totalförsvaret och som påverkar betalningsekosystemet. De kommer därmed inte att utredas.

Dessutom refererar utredningen till ett grundscenari i FOI:s scenariepaket som anses mest relevant för betalningsekosystemet (avsnitt 11.6.1). I detta påtalas störningar i mobilnäten. Där nämns tre typhändelser som anses relevanta. En avser tillgång på e-legitimation under två timmar och en annan en cyberattack mot elförsörjningen (utan att precisera tidsomfattningen).

Eftersom lösningsförslagen inriktas mot valda scenarios, så innebär det att de lösningar som väljs kommer att klara korta och medellånga kriser. Hur lämpliga lösningarna är för långvariga bortfall finns inte beskrivet.

Vår uppfattning är att en översyn av scenarierna kommer att konstatera att samhället även behöver hantera situationer med långvariga driftbortfall (månader-år) i elförsörjning och datakommunikation.

Givet att långvariga driftstörningar konstateras som ett realistiska scenarios kommer de förslag på lösningar utredningen nämner (avsnitt 11.8) att påverkas.

Utredningens utgångspunkter bör även inkludera anpassade system som inte används under normala förhållanden

Utredningens förutsätter att systemen även används under normala förhållanden (Kap. 11.2.2, sid 501, fjärde utgångspunkten).

Vi håller med om att utgångspunkten är önskvärd, men det bör inte vara en utgångspunkt eftersom det kan innebära att de enda system som skulle fungera inte kommer att finnas med i utredningens förslag.

Ett system som klarar långvariga bortfall kanske inte alls kommer att användas under normala förhållanden. Det finns då risk att utredningen väljer system som finns och används under normala förhållanden, fast de systemen inte löser de problem som är relevanta. Vi föreslår därför att denna utgångspunkt 4 tar bort som utgångspunkt.

Kontakta Gunilla Rydberg, 076-1416947, eller Torvald Brännström, 070-9950103, för mer information om detta remissvar och Afoliums syn på utredningens betänkande:

gunilla.rydberg@afolium.com, torvald.brannstrom@afolium.com

Partille den 29/10, 2023

Gunilla Rydberg

vd

Afolium AB